

צ'ילה

סקירה כלכלית

מפת צ'ילה:

נכתב על ידי: ברברה סילבה, המחלקה המסחרית, שגרירות ישראל בסנטיאגו, צ'ילה

עודכן בתאריך: פברואר 2011

שגרירות ישראל בצ'ילה
<http://santiago.mfa.gov.il>
comercial@santiago.mfa.gov.il
טלפון: (56 2) 750 05 17

א. כללי

מידע כללי

- מיקום: דרום אמריקה הדרומית, גובלת בדרום האוקיינוס השקט, בין ארגנטינה לבין פרו
- עיר בירה: סנטיאגו דה צ'ילה
- שפה: ספרדית
- מטבע: פסו צ'יליאני
- אוכלוסיה: 16,928,873 עם קצב צמיחה של 0.905%
- מידע גיאוגרפי:
  - סך הכול: 756,950 קמ"ר (כולל אי הפסחא ו-Isla Sala y Gomez)
  - אדמה: 748,800 קמ"ר
  - מים: 8,150 קמ"ר
- מידע דמוגרפי:
  - 0-14 שנים: 23.6% (בנים 1,987,962 / בנות 1,899,489)
  - 15-64 שנים: 67.6% (גברים 5,556,867 / נשים 5,563,666)
  - 65 שנים ומעלה: 8.8% (גברים 602,789 / נשים 843,370) (אומדן לשנת 2008)
- משטר: רפובליקה
- ראש המדינה: הנשיא סבסטיאן פיניירה (Sebastián Piñera), החל מ-11 במרץ 2010, הנשיא הוא ראש המדינה וכן ראש הממשלה.
- קבינט: הקבינט מתמנה על ידי הנשיא
- בחירות: הנשיא נבחר בהצבעה עממית לתקופה יחידה בת 4 שנים; הבחירות האחרונות התקיימו ב-11 בדצמבר 2009, והסבב השני התקיים ב-15 בינואר 2010, **הבחירות הבאות תתקיימנה בדצמבר 2014.**

א. כלכלת צ'ילה

לצ'ילה כלכלה מונחית-שוק המאופיינת על ידי רמה גבוהה של סחר חוץ ועל ידי מוניטין של מוסדות פיננסיים חזקים ומדיניות יציבה, שהעניקו לה דירוג מניות 'מעולה', החזק ביותר בדרום באמריקה. המומחים מדווחים על יותר מרביעית מהתמ"ג, כאשר הסחורות הבסיסיות (קומודיטיס) מהוות כשלושה רבעים מסך כל הייצוא. נחושת לבדה מספקת שליש מהכנסות הממשלה.

צ'ילה חתומה על מספר הסכמי סחר דו-צדדיים ואזוריים. היא חתומה על 57 הסכמים (לא כולם הסכמי סחר חופשי מלא), לרבות הסכם עם האיחוד האירופאי, עם מרקוסור (Mercosur), עם סין, עם הודו, עם דרום קוריאה ועם מקסיקו.

בחמש השנים האחרונות, זרימת ההשקעות הזרות הישירות הכפילה את עצמה פי 4 והגיעה ל-17 מיליארד דולר בשנת 2008, אך צנחה לכ-7 מיליארד דולר בשנת 2009 נוכח הפחתת ההשקעות ברחבי העולם.

ממשלת צ'ילה מנהלת מדיניות פיסקאלית אנטי-מחזורית המבוססת על כללים, וצוברת עודפים בקרנות בריאות עצמאיות בתקופות שבהן מחירי הנחושת והצמיחה הכלכלית הם גבוהים, ומאפשרת מאזן הוצאות והכנסות שלילי רק בתקופות שבהן מחירי הנחושת והצמיחה הם נמוכים. החל מספטמבר 2008, קרנות הבריאות העצמאיות – שנשמרו ברובן מחוץ למדינה ובנפרד מעתודות הבנק המרכזי – צברו יותר מ-20 מיליארד דולר. צ'ילה השתמשה ב-4 מיליארד דולר מקרן זו על מנת חבילת תמריצים פיסקאליים שתבלום את המיתון.

הכלכלה החלה להפגין סימני התאוששות ברבעון הרביעי של 2009, אם כי התמ"ג עדיין נפל בשיעור של יותר מ-1% לשנה. בדצמבר 2009, ה-OECD הזמין את צ'ילה להפוך לחברה מן המניין, לאחר שנתיים של עמידה בכללי הארגון.

רעידת האדמה בעוצמה 8.8 שהכתה את צ'ילה בפברואר 2010 הייתה אחת מ-10 רעידות האדמה החזקות ביותר שנרשמו. היא הסבה נזק ניכר ליד מוקד הרעש, הממוקם 70 מייל (כ-112 ק"מ) מ-Concepcion – וכ-200 מייל (כ-321 ק"מ) דרומית-מערבית לסנטיאגו.

מבנה הייצור

אזור הצפון: עשיר במינרלים, בעיקר נחושת, במידה ניכרת. כמו כן, האזור כולל מקורות דיג גדולים ומייצר תפוקה משמעותית של דגים למאכל. דרומה יותר, הנכסים העיקריים הם ייצור הענבים וה-pisco (זן מיוחד של ענבים); משקה הפיסקו דורג בימים אלו כמשקה האופייני של צ'ילה.

אזור המרכז: ריכוז הייצור ותעשיות השירות באזור הזה הוא הגדול ביותר, וכן גם הפעילויות התיירותיות. האזור כולל את סנטיאגו, עיר הבירה.

אזור הדרום: המאפיינים העיקריים של האזור הם תעשיית היערנות הגדולה למדי, חקלאות, גידול בקר ותעשיית הדיג.

המקור המוסדי של התמ"ג

בשלושת העשורים האחרונים, צ'ילה התרחקה מנוכחות חזקה של המגזר הציבורי (70% מן התמ"ג), והתקרבה למצב הנוכחי, שבו המגזר הפרטי מחזיק ב-80% מן התפוקה הכוללת, בעוד מגזר המדינה עובר בהדרגה לתפקידי רגולציה וסיוע. השינוי הזה הוא תוצאה של רפורמה כלכלית ממושכת.

צמיחת התמ"ג בצ'ילה בשנים 2009-10 תושפע מן האקלים של האטת צמיחת הסחר הגלובלי, אך היא תתאושש החל מ-2011 עם התאוששות הכלכלה הגלובלית. בטווח הבינוני הצמיחה תיקבע על ידי השקעות סולידיות מוצלחות ותפקוד טוב של סקטור היצוא, הנתמך על ידי חברות המבקשות לנצל את ההזדמנויות החדשות שנוצרו כתוצאה מהסכמי הסחר החופשי הקיימים ואלו הצפויים להיערך. השוונות והביקוש של היצוא מאסיה יהיו מהותיים.

הוצאות פיסקאליות

ההוצאות הפיסקאליות כאחוז מהתמ"ג נותרו יציבות, ולפיכך הן משקפות מחויבות חזקה למדיניות צנע קפדנית.

יתר על כן, יש לציין שתקנה המתמקדת בהוצאות הפיסקאליות הוחדרה בשנת 2000 והיא נועדה לשמור על עודף מבני שווה-ערך ל-1% מהתמ"ג. מטרת היוזמה הזאת הייתה לתפקד כמחזור נגדי בתקופות של צמיחה כלכלית נמוכה.

אבטלה

שיעור האבטלה בצ'ילה בשנת 2010 היה 7.00%.

התמוטטות אזורת של היצוא

היצוא בצ'ילה מחולק בצורה שווה בין סין, ארצות הברית ואירופה, מאפיין שהופך את המדינה פחות רגישה למשברים אזוריים אפשריים.

שיעור מס היבוא הכללי הוא 6%, אך שיעור המס האפקטיבי, משוקלל-הסחר הוא פחות מ-2%, עקב העדפות מס שהוענקו באמצעות הסכמי סחר, שהחשובים מביניהם הם הסכמי הסחר החופשי עם האיחוד האירופאי, עם ארצות הברית, עם קנדה, עם מקסיקו, עם דרום קוריאה ועם סין.

שונות היצוא הפיסי בצ'ילה

סקטור היצוא בצ'ילה חווה תהליך שינוי ראוי לציון. בשנת 1975 היו כ-200 יצואנים ששיגרו כ-500 מוצרים מגוונים ל-50 שווקים בסך הכול. שלושים שנה מאוחר יותר, מספר היצואנים גדל לכמעט 5,000 יצואנים המייצאים ל-5 יבשות.

שותפי סחר

גורם משמעותי להתרחבות הניכרת של סחר החוץ בצ'ילה הוא האסטרטגיה הרשמית השואפת לניהול משא ומתן ולחתימה על הסכמי סחר עם מספר מדינות. נכון לעכשיו, צ'ילה חתמה על 19 הסכמים, כלומר עם יותר מ-55 מדינות לפי DIRECON.

סוג ההסכם	מדינה או קבוצת מדינות
הסכם התאגדות כלכלי	P-4
הסכם התאגדות כלכלי	האיחוד האירופאי
הסכם סחר חופשי	קנדה
הסכם סחר חופשי	סין
הסכם סחר חופשי	קוסטה ריקה (TLC Chile-Centroamérica) - הסכם סחר חופשי צ'ילה - מרכז אמריקה
הסכם סחר חופשי	אל סלבדור (TLC Chile-Centroamérica) - הסכם סחר חופשי צ'ילה - מרכז אמריקה
הסכם סחר חופשי	גואטמאלה (TLC Chile-Centroamérica) - הסכם סחר חופשי צ'ילה - מרכז אמריקה
הסכם סחר חופשי	הונדורס (TLC Chile-Centroamérica) - הסכם סחר חופשי צ'ילה - מרכז אמריקה
הסכם סחר חופשי	קוריאה
הסכם סחר חופשי	ניקרואה (TLC Chile-Centroamérica) - הסכם סחר חופשי צ'ילה - מרכז אמריקה
הסכם סחר חופשי	ארצות הברית
הסכם סחר חופשי	מקסיקו
הסכם סחר חופשי	EFTA (איגוד אירופה לסחר חופשי)
הסכם סחר חופשי	פנמה
הסכם סחר חופשי	קולומביה
הסכם סחר חופשי	פרו
הסכם כלכלי משלים מס'	32 אקוודור
הסכם כלכלי משלים מס'	35 מרקוסור (Mercosur)
הסכם כלכלי משלים מס'	22 בוליביה
הסכם כלכלי משלים מס'	23 ונצואלה
הסכם בהיקף חלקי	הודו

קובה	הסכם בהיקף חלקי
יפן	הסכם התאגדות כלכלי
אוסטרליה	הסכם סחר חופשי
מלזיה	הסכם סחר חופשי
תאילנד	הסכם סחר חופשי
טורקיה	הסכם סחר חופשי
וייטנאם	הסכם סחר חופשי

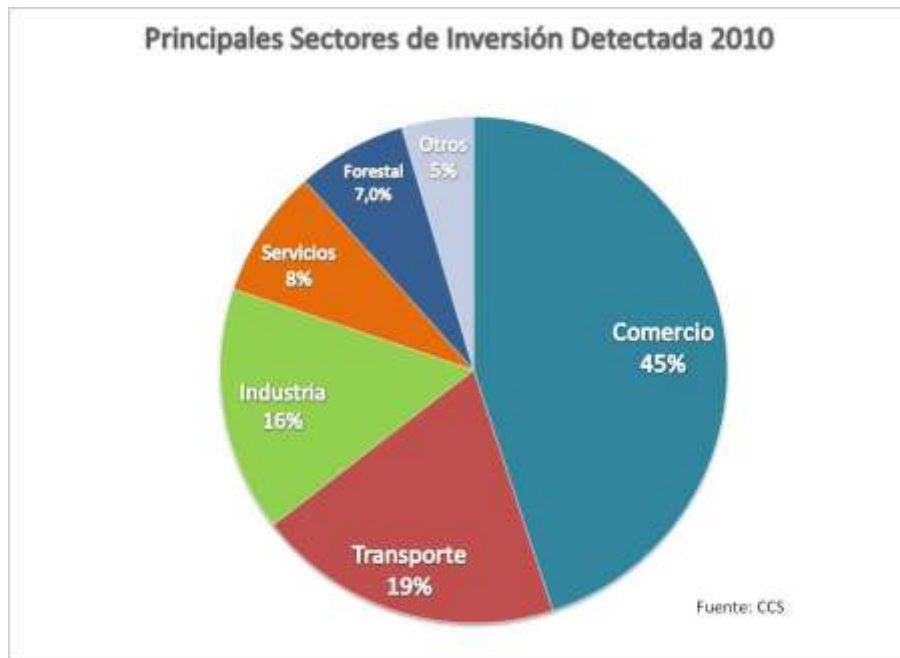
השקעות צ'יליאניות בחו"ל

חברות בצ'ילה לא משקיעות רק בשוק המקומי, אלא הן השיגו דריסת רגל חזקה גם בשווקים הזרים. המדינות העיקריות שאליהן זרמו השקעות אלו הן במרכז אמריקה, כאשר ארגנטינה היא המדינה החשובה ביותר המקבלת השקעות.

מקור: CCS (לשכת המסחר של סנטיאגו)

הסקטור העיקרי שבו משקיעות החברות בצ'ילה הוא סקטור הקמעונות.

מקור: CCS (לשכת המסחר של סנטיאגו)

אתגרים עתידיים

חרף ההתקדמות המשמעותית שהייתה לצ'ילה בתחומים, כגון כלכלה, רגולציה וטכנולוגיה, כלכלת צ'ילה בכללותה עדיין ניצבת בפני אתגרים משמעותיים. בין אלו הראויים לציון: השיפור היציב של מערכת החינוך, גמישות רבה יותר בשוק העבודה, תשתיות כבישים טובות יותר וקידום יציב של תחום המחקר והפיתוח. כל אלו חיוניים אם ברצונה של צ'ילה לשמור על צמיחה כלכלית על בסיס איתן.

יחסי צ'ילה – ישראל

הנוכחות של חברות ישראליות בצ'ילה קשורה באופן הדוק ל:

- חקלאות
- טכנולוגיות רפואיות
- טלקומוניקציות
- תוכנה
- חומרה
- כימיקלים
- טכנולוגיות תעשייתיות
- פרויקטי הנדסה
- טכנולוגיות מים
- סביבה
- אנרגיות מתחדשות

צ'ילה, על אף שהיא מהווה שוק צרכנים קטן, היא שוק תחרותי מאוד שבו יחס המחיר/איכות נחשב לעתים קרובות כבחון שוק, וניתן להשתמש בו כפלטפורמה לעבר הגעה לשווקים אחרים בדרום אמריקה, כמו גם לשווקי המזרח הרחוק, כגון יפן, סין, דרום קוריאה, סינגפור וניו זילנד.

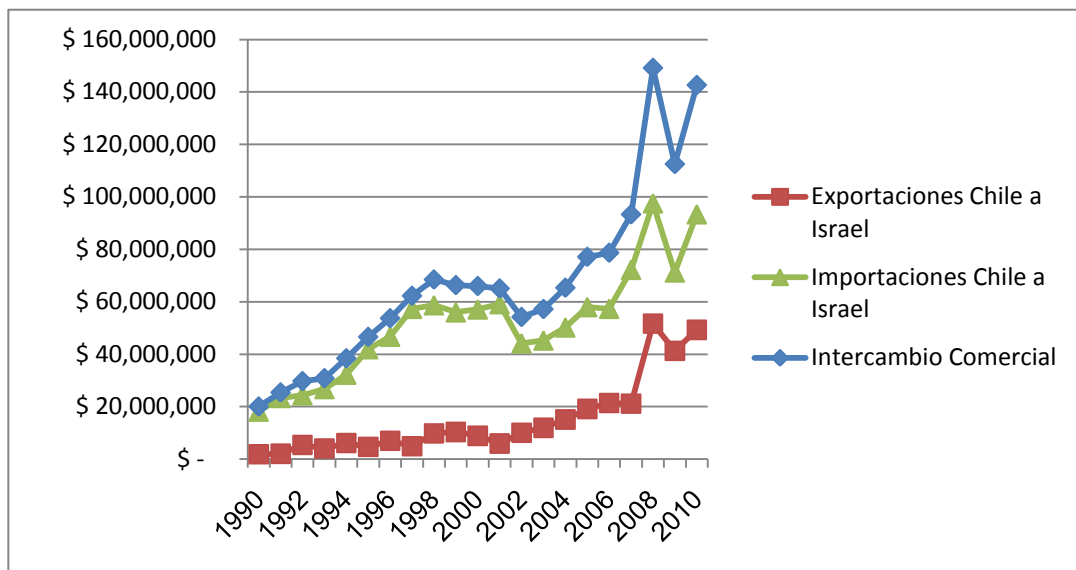
כל מוצר המיוצא לצ'ילה מישראל, יהיה כפוף למכס בשיעור של 6% משום שלשתי המדינות אין הסכם סחר חופשי עדיין. לאחר חתימת הסכם אזור הסחר החופשי בין מרקוסור ובין ישראל, נקרתה הזדמנות גדולה לנסות ולהגיע להסכם כלשהו בין צ'ילה ובין ישראל; צעד ראשון אפשרי עשוי להיות הסכם מיסוי כפול, שהוא אחד מדרישות ה-OCDE.

ישראל מדורגת במקום ה-52 בין השותפות של צ'ילה ובמקום ה-65 בנוגע לגורל הייצוא שלנו, התופס 0.08% מסך כן היצוא ו-0.13% מסל כל הפריטים הלא-מסורתיים.

א) מאזן סחר – התפתחות המסחר

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Intercambio Comercial (US\$)	\$ 77.110.664	\$ 78.694.113	\$ 93.339.457	\$ 149.198.587	\$ 112.514.065	\$ 142.667.590
Exportaciones Chile a Israel (US\$)	\$ 19.111.392	\$ 21.359.526	\$ 21.142.577	\$ 51.661.614	\$ 41.326.264	\$ 49.290.242
Importaciones Israel a Chile (US\$)	\$ 57.999.272	\$ 57.334.587	\$ 72.196.880	\$ 97.536.973	\$ 71.187.801	\$ 93.377.349

המסחר בין צ'ילה ובין ישראל חווה עלייה של 27% בשנת 2010, כאשר הייצוא הצ'יליאני (מצ'ילה לישראל) גדל ב-19% והיבוא הצ'יליאני, מישראל לצ'ילה גדל ב-31%; כך שתקופת המשבר הכלכלי הגלובלי הסתיימה וזה שיקף גם את הצורך של צ'ילה במקורות לאחר רעידת האדמה שאירעה בפברואר 2010.

יצוא ויבוא על פי מגזרים 2010		
ינואר - דצמבר		
	יבוא	יצוא
צ'ילה	2010	2010
תיאור	Th	Th
בעלי חיים, מוצרי בעלי חיים	8.134,78	155,62
מוצרי צמחים וירקות	1.159,15	708,05
שומן בעלי חיים, ירקות	148,56	0,00

מזון מוכן	2.791,26	264,03
מוצרי מינרלים	701,60	129,41
מוצרים כימיקאליים	432,28	14.806,96
גומי, פלסטיק	213,52	18.163,01
עור גולמי ומעובד	2,31	11,83
עץ ומוצרי	150,44	0,53
נייר ומוצרי	35.092,52	96,08
טקסטיל ופריטי טקסטיל	40,15	3.355,33
נעליים, כיווי ראש	0,63	151,34
מוצרי מינרלים לא מתכתיים	8,20	1.052,53
אבנים יקרות ומתכות	0,22	558,06
פסולת מתכת (סיג)	779,13	2.577,07
מכונות	448,79	34.670,62
ציוד תובלה	264,17	226,97
אופטי רפואי, ציוד אחר	40,99	6.570,77
שונות	482,71	1.817,04
סך הכול	50.891,39	85.315,23

ב) מספר המוצרים ומספר החברות

בשנת 2009, יוצאו 114 סוגי מוצרים לישראל על ידי 92 חברות.

בין החברות שייצאו לישראל:

CMPC Celulosa, Marine Harvest, Integra Chile, Viña Luis Felipe Edwards

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
מספר החברות הצ'יליאניות	64	67	85	75	91	89	93	92
מספר המוצרים הצ'יליאנים	73	80	106	76	114	111	138	114

מקור: ProChile – המכס הצ'יליאני

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
מספר המוצרים הישראליים	649	574	603	616	651	702	671	642

מקור: ProChile – המכס הצ'יליאני

iii. מסקנות

ב-27 פברואר צ'ילה הוכתה ברעידת אדמה בעוצמה של 8.8, אחת מרעידות האדמה החזקות ביותר שאירעו במאה האחרונה ברחבי העולם. המחיר האנושי היה נמוך יחסית, כ-800 מקרי מוות, היות שמוקד הרעש היה רחוק מאזורים מאוכלסים והיות שחוקי הבנייה ותקני הבנייה הם קפדניים מאוד. אולם, הנזק לתשתיות המדינה היה משמעותי, והנשיאה מישל בצ'לט (Michelle Bachelet) הכריזה על מצב חירום. הנזק הפיסי כלל נזק לכבישים, לנמלים, לבניינים מסחריים ולבנייני מגורים. המדיניות המקור-כלכליות האיתנות של צ'ילה

בתקופת בצ'לט יצרו קרן חסכון, העומדת כיום על כ-15 מיליארד דולר, שתאפשר לממשלה החדשה להתמודד עם הטרגדיה הזאת בנחישות ובתכיפות.

בהגיע החדשות על סגירתם של מכרות, השייכים הן ל-Codelco שבבעלות המדינה והן לחברות בבעלות פרטית, געשו מחירי הנחשת הבינלאומיים ב-1 במרץ במהלך המסחר המוקדם בלונדון, ונסוגו לאחר ש-Codelco הכריזה שתצליח לעמוד בהתחייבויות החוזיות שלה על ידי ייצור ממכרות שלא הושפעו מרעידת האדמה. עצירת הייצור הייתה תוצאה של הפסקות חשמל שנגרמו על ידי רעידת האדמה, ולא של הנזק הפיסי לאתרי המכרות. מכרות הנחשת של צ'ילה ממוקמים ברובם בחלקה הצפוני של המדינה, כך שלמכרות ולנמלים בדרום, שהושפעו מרעידת האדמה, יש השפעה מוגבלת על תפוקת הנחשת.

בינתיים ערכו של הפסו הצ'יליאני (CLP) ירד ביותר מ-1% במסחר המוקדם ביום שני, רק כדי להגיע בשנית ליותר מ-1.5% מהשפל היומי בזמן סגירת המסחר באותו יום. המטבע המקומי עלה בערכו אפילו יותר ביום שלישי. התיקון המהיר של ה-CLP עשוי לשקף ציפיות לכך שהממשלה הצ'יליאנית תשתמש בקרנות החיסכון שלה המוחזקות בחו"ל על מנת לרכוש מטבע מקומי ולממן בעזרתו את הצרכים המידיים של האוכלוסיות המושפעות, ולייצר עלייה בביקוש ל-CLP. אולם, ה-CLP עומד בפני סיכון של ירידת ערך משום שסביר להניח שהכלכלה תאבד את המומנטום בטווח הקרוב והבנק המרכזי ידחה את מחזור ההידוק המוניטארי.

ההשפעה הכלכלית של רעידת האדמה יכולה להיות גבוהה בטווח הקרוב (הרבעון הראשון ותחילת הרבעון השני), במיוחד בשל שיבושים במגזרי הקמעונות, התעשייה, החקלאות והשירותים. עם זאת, מאמצי השיקום אמורים לפצות על ההפסדים הכלכליים החל מהרבעון השני או החל מהמחצית השנייה של 2010 ואילך, ותחזיות הצמיחה לשנת 2010 לא תיפגענה כל כך. בכל זאת, יידרש מידע נוסף אודות עלויות שיקום המדינה לפני שניתן יהיה להתאים במדויק את תחזיות הצמיחה. בינתיים, הסבירות היא שלחצי האינפלציה יתגברו עקב המחסור במשאבים, אך זה יהיה זמני. הבנק המרכזי הצהיר שהוא ישמור על מדיניות מוניטארית נוחה במשך תקופה ממושכת על מנת לתמוך בעסקים ובהשקעות, כצפוי, ופירושו של דבר שהבנק המרכזי עשוי ליזום את מחזור ההעלאה במחצית השנייה של 2010 ולא ברבעון השני - תלוי באופן שבו יתפתחו התנאים הכלכליים.

חילוץ הכורים הצ'יליאנים

החילוץ שזכה לסיקור תקשורתי נרחב הוא "ניצחון גדול" עם סוף טוב לצ'ילה ולתעשיית המכרות הגלובלית. עלותו המוערכת של מבצע החילוץ הגיעה ל-20 מיליון דולר. צ'ילה מחזיקה בכ-30% ממאגרי הנחשת בעולם. צ'ילה, עם מאגריה הפרטיים, היא הצרכנית הגדולה ביותר. הביקוש המתנדנד באסיה הביא למחירי שיא כמעט בשווקי הנחשת הגלובליים ומשך חברות כרייה קטנות להגביר פרויקטים להספקת מתכת לבתים, כלי רכב, אלקטרוניקה וכיו"ב.

זו הייתה דחיפה חשובה מאוד לכלכלה הקשורה למגזר הכרייה ויצרה סביבה טובה יותר לאנשים, שהייתה חשובה לאחר רעידת האדמה.

היחסים הכלכליים בין צ'ילה ובין ישראל

לאחר המיתון הכלכלי הגלובלי הגדול, המסחר בין צ'ילה ובין ישראל הושפע מאוד. אין הסכם סחר חופשי או הסכם מיסוי כפול שיכול לסייע למתן את ההשפעה על המסחר. בעזרת הממשלה החדשה והתמריצים החדשים למסחר, היחסים הכלכליים ישתפרו לא רק ביחס לסחורות הבסיסיות אלא גם ביחס לשיתוף פעולה ולהעברת טכנולוגיות, במיוחד טכנולוגיות מים ואנרגיות מתחדשות.

יש אוניברסיטאות בישראל אשר עובדות יחד עם מוסדות בצ'ילה על מנת ליצור טכנולוגיות ותהליכים חדשים עם ערך מוסף על מנת להגדיל את היעילות, מה שמסייע גם למודעות כלפי ישראל כספקית יציבה של טכנולוגיות מסוגים שונים.